Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

MUISTION LIITE
K 9/2015 vp
Tarkastusvaliokunta 24.9.2015
Ohjelmapäällikkö Katja Outinen

Tilanne eduskunnan kosteus- ja homelausumien (Eduskunnan kirjelmä EK 5/2013 vp) toteutuksessa 9/2015

Eduskunta hyväksyi 28.5.2013 kirjelmässään EK 5/2013 vp tarkastusvaliokunnan mietinnön M 5/2013 vp Rakennusten kosteus- ja homeongelmat mukaisen kannanoton, jonka johdosta valtioneuvosto päätti 19.12.2013 ryhtyä toimenpiteisiin. Seuraavassa on kannanoton kohdittain esitetty toimenpiteitä painottaen hallituksen vuosikertomuksissa vuosilta 2013 ja 2014 raportoidun jälkeisiä toimia eri ministeriöissä.

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rakentamisen ohjauksen ja neuvonnan uudistamiseksi, koska nykyinen ohjausjärjestelmä ei toimi. Tässä yhteydessä tulee saada aikaiseksi toimiva rakennusten elinkaaren aikainen ja rakentamisen kosteudenhallintaa koskeva keskitetty valtion ohjaus- ja neuvontajärjestelmä. Nykyisistä viranomaisista tehtävän hoitoon soveltuisivat esimerkiksi ARA tai yksi ELY-keskuksista.

Kulttuuri- ja asuntoministeri Pia Viitasen asettama työryhmä selvitti rakennusvalvonnan kehittämisen vaihtoehtoja ja vaikutuksia. Työryhmä luovutti selvityksensä helmikuussa 2015. Selvityksessä käsiteltiin rakennusvalvonnan yksiköiden muodostumista sekä vapaaehtoisen yhteistyön pohjalta että velvoittavan lainsäädännön pohjalta. Kunnat voivat jo nykyisen lainsäädännön puitteissa keskenään sopia ylikunnallisesta rakennusvalvontayhteistyöstä. Selvityksessä korostetaan, että rakennusvalvonnan organisaatiouudistuksen ohella sen toimintaa tulee kehittää. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa viranomaisvalvonnan kohdentamista eri tavalla. Lisäksi yksiköiden asiantuntemuksen vahvistamisen ohella jatkossa voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän myös yksityistä asiantuntemusta. Selvitys on julkaistu ympäristöministeriön raporttina 9/2015.

Lausunnoilla olleeseen selvitykseen ja kysymyksiin uudistustarpeista suhtauduttiin myönteisesti. Uuden hallituksen linjaukset viitoittavat nyt rakennusvalvonnan uudistushanketta. Rakentamisen lupa- ja valvontaprosessin toimivuus arvioidaan kokonaisuutena uudelleen. Samaan aikaan toisessa, valtioneuvoston rahoittamassa VIRVA-hankkeessa selvitetään ns. yhden luukun periaatetta. Hankkeessa selvitetään kuntien terveydensuojelu-, luonnonsuojelu- ja rakennusvalvontapalvelujen yhdistämisestä saatavissa olevia hyötyjä. Rakennusvalvonnan suurempien yksiköiden myötä edistetään mahdollisuuksia ottaa paremmin huomioon kosteus- ja homeongelmien ehkäisyyn liittyvät asiat. Selvitys tehdään yhteistyössä eri ministeriöiden ja Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa. Selvityksen on määrä valmistua kesällä 2016. Em. hankkeiden päätyttyä valmistellaan uudistuksen vaatima lainsäädäntö.

Rakennusvalvonnan toiminnan kehittämistä nykyisten tehtävien puitteissa selvitetään ympäristöministeriön ja Oulun kaupungin rakennusvalvonnan yhteisessä kehittämishankkeessa, joka valmistuu vuonna 2016. Hankkeessa on tavoitteena luoda rakennusvalvonnalle monistettavat menettelytavat rakennusaikaisen kosteudenhallinnan varmistamiseksi ohjauksen ja neuvonnan keinoin. Hankkeessa kehitetään kosteudenhallintaa tukemaan selkeät ohjauksen ja yhteistoiminnan mallit kuhunkin vaiheeseen ja osioon. Toimintamallit tehdään Oulun rakennusvalvonnan aiemmin käyttämään, ns. kortti-muotoon. Kortteja voidaan käyttää konkreettisina työkaluina rakennusvalvonnan ja osapuolien jokapäiväisessä työssä. Tarkoituksena on, että Oulussa luotuja menettelytapoja voidaan hyödyntää myös muissa rakennusvalvonnoissa kautta maan.

Elokuussa 2015 valmistui Motiva Oy:n toteuttama esiselvitys keskitetyn rakennuksen elinkaaren aikaisen kosteudenhallinnan ohjaus- ja neuvontajärjestelmästä. Esiselvitys koskee olemassa olevia rakennuksia, elinkaaren aikaista kosteudenhallintaa, ennakoivaa huoltoa ja ylläpitoa. Se sijoittuu siis siihen osaan rakennuksen elinkaarta, joka ei ole rakennusvalvonnan rakennuslupaprosessin yhteydessä antaman ohjauksen ja neuvonnan piirissä.

Esiselvityksessä kuvataan kiinteistönpidon neuvonnan ja ohjauksen nykytila ja selvitetään rakennusten omistajien ja käyttäjien tietotasoa rakennuksen elinkaaren aikaisesta kunnossapidosta, heidän tietotarpeitaan sekä näkemyksiä siitä, mistä ja millaista rakennuksen kosteudenhallintaa, ennakoivaa huoltoa ja ylläpitoa koskevaa neuvontaa he toivoisivat saavansa. Selvitystyössä ilmeni, ettei tiedontarve kohdistu ainoastaan kosteudenhallintaan ra-

kennuksen elinkaaren aikana vaan laajemmin suunnitelmalliseen kiinteistönpitoon. Olemassa olevia tiedotuskanavia, kuten korjaustieto.fi, hometalkoot.fi ja motiva.fi tunnettiin vähän, mutta sähköisesti (verkkosivut, sähköposti) annettavaa ohjausta pidettiin heti isännöitsijän antaman ohjauksen jälkeen toivotuimpana. Rakennuksen omistajien ja käyttäjien tietoisuutta elinkaaren aikana vaadittavista huolto- ja korjaustoimenpiteistä voitaisiin siten lisätä jossain määrin ilman huomattavaa resurssien lisäystä tiedottamalla olemassa olevista neuvontapalveluista.

Esiselvityksen perusteella Motiva Oy suosittaa nykyisen toiminnan pohjalta koordinoidun toiminnan kehittämistä. Koordinoidussa toiminnassa parannettaisiin sekä suunnitelmallisen kiinteistönpidon että korjausneuvonnan verkostojen toimivuutta, panostettaisiin työkalujen kehittämiseen sekä koordinoitaisiin aihealueen viestintää ja neuvontaa yhdessä alan toimijoiden kanssa. Esiselvityksessä sopivaksi koordinoijatahoksi mainitaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, ympäristöministeriö tai Motiva Oy. Koordinoitu toiminta ja kehittäminen edellyttävät nykyistä enemmän resursseja. Korjaustieto.fi -sivuston osalta voidaan todeta, että palvelun ylläpito ja kehitys ovat siirtymässä ARAlle. Sivuston kehitystyötä tullaan tekemään yhteistyössä ympäristöhallinnon ja alan toimijoiden muodostaman korjausrakentamisen viestintäverkoston kanssa. Elinkaaren aikaisen kosteudenhallintaa koskevan valtakunnallisen neuvonta- ja ohjausjärjestelmän osalta ympäristöministeriö esittää nykyisten toimijoiden palveluiden tekemistä tunnetummiksi viestinnän keinoin tai vaihtoehtoisesti, mikäli resursseja toimintaan on osoitettavissa, nykyisen toiminnan koordinaation parantamista hyvien käytäntöjen ja tiedon levittämiseksi.

Ympäristöministeriö käynnisti keväällä 2014 rakentamisen aikaiseen kuivanapitoon liittyvän yhteistyöhankkeen, jossa luodaan rakentamisen kosteudenhallintaan neuvonta- ja ohjaussivusto. Hanke valmistuu syyskuun lopussa 2015 ja osoitteessa www.kosteudenhallinta.fi oleva ohjeistus julkaistaan 1.10.2015.

- ➔ Hallitusohjelman mukaisesti maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen yhteydessä rakentamisen lupa- ja valvontaprosessit arvioidaan uudelleen.
- ➔ Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö toteaa, että toimenpiteet kannanoton kohdan 1 toteuttamiseksi ovat käynnissä ja valmistuvat kevääseen 2016 mennessä.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee vuoden 2013 loppuun mennessä valtakunnallisen rakennusterveyden koulutuksen kehittämissuunnitelman. Suunnitelmasta tulee käydä aikatauluineen ilmi, mikä on opetuksen taso ja määrä eri puolilla maata ja miten koulutuksen suunnitelmallisuutta ja koordinointia parannetaan. Suunnitelmaan tulee sisällyttää myös konkreettiset ehdotukset siitä, miten lisä- ja täydennyskoulutuksen edellytyksiä parannetaan ja miten homevaurioiden korjausprosessissa mukana olevien pätevöitymistä kehitetään.

Rakennusterveyden koulutuksen kehittämistä on viety eteenpäin vuodesta 2011 lähtien Kosteus- ja hometalkoiden verkostoyhteistyönä. Sekä opetus- ja kulttuuriministeriö että sosiaali- ja terveysministeriö ovat osallistuneet hankkeisiin osana Kosteus- ja hometalkoot -verkostoa. Kosteus- ja hometalkoiden jatkohankkeessa suunnitellaan ja synkronoidaan rakennusalan asiantuntijoiden lisäkoulutusta eri puolilla Suomea. Jatkohanke valmistuu huhtikuussa 2016. Sosiaali- ja terveysministeriö on soveltanut hankkeiden tuloksia valmistellessaan säädöksiä terveydensuojeluviranomaisten apuna toimivien ulkopuolisten asiantuntijoiden (rakennusterveysasiantuntija, sisäilmaasiantuntija ja kosteusvaurion kuntotutkija) pätevyysvaatimuksiksi, jotta pätevyysvaatimukset olisivat yhdenmukaisia muun rakennusalan kanssa. Terveydensuojelulain muutos ja ns. asumisterveysasetus tulivat voimaan keväällä 2015.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut rakennusalan asiantuntijoiden rakennusterveysalan osaamisen kehittämistä myöntämällä Tampereen ammattikorkeakoululle rakennusterveyttä tukevan ja rakennusarkkitehtikoulutuksen suunnitelman laatimiseen rahoitusta. Hankkeessa selvitetään ammattikorkeakoulujen rakennusterveyteen liittyvää koulutusta ja niiden opetussuunnitelmia yhteistyössä muiden alan koulutusta antavien yksiköiden kanssa. Ammattikorkeakoulujen rakennusterveyden koulutusten auditoinnit valmistuvat syksyn 2015 aikana. Lisäksi on auditoitu myös Tampereen teknillisen yliopiston vastaava koulutus. Hankkeen ohjausryhmä on ollut kuultavana ja

antanut lausuntoja mm. rakennusterveyteen liittyvistä pätevyysvaatimuksista. Ammattikorkeakoulut ovat hakeneet rahoitusta rakennusterveyden erikoistumisopintojen järjestämiseen. Valmistelutyö jatkuu vuoden 2015 loppuun.

Rakentamisen ylemmän AMK-tutkinnon valtakunnallisen kehittämisverkoston yhtenä kehittämiskohteena on kosteus- ja homevauriokorjaamiseen liittyvä opintokokonaisuus. Aiheeseen liittyvä 3 opintopisteen opintojakso toteutettiin etäyhteyksillä. Opintojaksoon osallistui opiskelijoita eri puolelta maata.

Savonia- ja Tampereen ammattikorkeakoulussa on syksyllä 2015 käynnistymässä rakentamisen ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää rakennusterveyden koulutusta. Täydennyskoulutusta on alkamassa muun muassa Savonia-ammattikorkeakoulussa.

Ammattikorkeakoulujen rakennusarkkitehtikoulutukselle muodostetun kompetenssimatriisin pohjalta ammattikorkeakoulut tekevät omat opetussuunnitelmansa. Opetussuunnittelun kehitystyöllä varmistetaan rakennusterveyteen liittyvien asioiden sisältyminen koulutukseen.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisesti työssä oppiminen on osa ammatillista koulutusta. Rakennusten kosteus- ja homevauriot ja niiden korjaaminen ammatillisessa koulutuksessa on otettu huomioon ammatillisen koulutuksen rakennusalan, kiinteistöpalvelualan ja talotekniikka-alan perustutkintojen perusteissa sekä talonrakennusalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.

Koska rakennusfysiikan tietämyksen puutteiden on katsottu olevan suuri puute, opetushallitus on tehnyt Tampereen teknillisen yliopiston kanssa sopimuksen rakennusfysiikan oppikirjan tekemisestä työntekijätasolle.

Rakennusten kosteus- ja homevauriokorjauksissa tarvittava osaaminen on yksi opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen painopisteistä, johon opetushallitus on myöntänyt valtionavustusta. Rateko, Sykli ja HAMK ovat järjestäneet toisen asteen rakennusalan opettajille tarkoitettua täydennyskoulutusta vuodesta 2014 alkaen. Täydennyskoulutukset jatkuvat vuonna 2015.

➔ Edellä esitetyn perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että toimenpiteet kohdan 2 toteuttamiseksi ovat käynnissä ja valmistuvat vuoden 2015 loppuun mennessä.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa jo nyt käynnissä olevissa maankäyttö- ja rakennuslain sekä rakentamismääräyskokoelman muutosten valmistelussa rakennusten terveellisyyden paremmin huomioon. Valmisteluun tulee sisältyä myös selkeät rakennusalan pätevyysvaatimukset, joiden avulla parannetaan alan osaamista ja lisätään pätevien asiantuntijoiden määrää. Pätevyysvaatimusten tulee olla myös yhdenmukaisia terveydensuojelua ja työsuojelua koskevien säädösten kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen (958/2013) edellyttämä rakentamista koskevien asetusten ja ohjeiden uudistus toteutetaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Uudistuksessa on tavoitteena selkiyttää sääntelyä ja yhtenäistää sen soveltamista. Rakennusten terveellisyyden sääntelyn kannalta keskeisten rakentamismääräyskokoelman osien C2 (Rakennuksen kosteus) ja D1 (Vesi- ja viemärilaitteistot) muutokset ovat vireillä. Tässä yhteydessä päivitetään määräyskokoelman osat säädöstasoltaan ja sisällöltään sekä selvitetään tuotehyväksyntää koskevat säätelytarpeet, joten uusimistyö on perusteellinen. Taustaselvityksiä laaditaan syksyn 2015 aikana ja uusien asetusten on määrä valmistua vuonna 2016.

Maankäyttö- ja rakennuslain 1.9.2014 voimaan tulleessa muutoksessa (41/2014) on uudistettu rakennushankkeeseen ryhtyvän velvollisuuksia, rakennuksen suunnittelua ja suunnittelijoita, rakennustyönjohtoa, rakennuslupahakemusta ja rakentamisen viranomaisvalvontaa koskeva sääntely. Sääntely on saatettu perustuslain vaatimusten mukaiseksi ja samalla sitä on selkeytetty yhtenäisen soveltamisen helpottamiseksi. Sisällöllisesti sääntely on säilynyt pääsoin ennallaan. Lain muutamat sisällölliset muutokset koskevat korjausrakentamisen erityispiirteiden

huomioon ottamista läpi suunnittelu-, rakentamis- ja valvontaprosessin. Lain säännöksiä tarkennetaan kolmella asetuksella, jotka tulivat voimaan 1.6.2015.

Ympäristöministeriön asetuksessa rakentamista koskevista suunnitelmista ja selvityksistä (YMa 216/2015) sekä siihen liittyvässä ohjeessa (YM3/601/2105) määritetään suunnitelmien sisältö ja esitystapa, jotta rakennuslupamenettelyssä viranomainen voi arvioida, täyttyvätkö mm. rakentamisen terveellisyyden, turvallisuuden ja energiatehokkuuden vaatimukset ja onko rakentaminen suunniteltu kaavan mukaisesti. Uudistetun maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi edellyttää, että rakennuslupahakemukseen liitetään myös pätevän henkilön laatima selvitys rakennuksen kunnosta. Asetuksella säädetään selvityksen sisällöstä. Lisäksi asetuksella tarkennetaan korjaus- ja muutostöitä sekä kosteusvaurioiden korjausta koskevien suunnitelmien sisällölle asetettuja vaatimuksia. Tarpeen mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi edellyttää tehtäväksi myös purku- ja suojaussuunnitelman, kosteusvaurion korjaussuunnitelman sekä työmaan kosteudenhallintasuunnitelma. Suunnitelmien sisällöstä säädetään asetuksessa yleispiirteisesti. Edellä mainitulla säädöksellä ja ohjeella halutaan suunnata huomiota kosteusvaurioiden ennaltaehkäisyyn jo suunnitteluvaiheessa.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin on nostettu pääsuunnittelijaa ja vastaavaa työnjohtajaa koskeva sääntely. Laissa täsmennetään pääsuunnittelijan ja vastaavan työnjohtajan keskeistä roolia suhteessa rakennushankkeeseen ryhtyvään ja rakentamisen viranomaisvalvontaan. Pääsuunnittelija vastaa suunnittelun kokonaisuudesta ja laadusta. Vastaavan työnjohtajan vastuulla on, että rakennustyö tehdään suunnitelmien, luvan ja rakentamista koskevien säännösten mukaisesti. Valtioneuvoston asetus maankäyttö- ja rakennusasetuksen muuttamisesta (215/2015) koskee pääsuunnittelijan ja vastaavan työnjohtajan tehtäviä. Asetusmuutoksella tarkennetaan eräitä yksittäisiä tehtäviä, joista aiemmin on säädetty Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A2 (Suunnittelijat ja suunnitelmat).

Kolmas lakimuutosta tarkentava asetus, valtioneuvoston asetus rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä (214/2015) jaottelee suunnittelutehtävät eri luokkiin ja se liittyy myös suunnittelussa edellytettävään kelpoisuuteen. Laissa on säädetty suunnittelutehtävät ja työnjohtotehtävät jaettavaksi neljään vaativuusluokkaan, jotta voidaan määritellä tarvittava suunnittelijan ja työnjohtajan kelpoisuus tehtävään. Mitä vaativammasta suunnittelu- tai työnjohtotehtävästä on kyse, sitä korkeampaa koulutusta ja pitempää työkokemusta suunnittelussa ja työnjohdossa edellytetään. Luokituksella on myös vaikutusta siihen, minkälaisia erityissuunnitelmia tai katselmuksia tai muuta rakennustyönaikaista valvontaa rakennusvalvontaviranomainen määrää. Lakimuutoksessa vaativuusluokkien määräytymisperusteet sekä eri vaativuusluokissa edellytettävät tutkinnot ja työkokemukset on säädetty aiempaa täsmällisemmin. Suunnittelutehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä on annettu myös ohje (YM1/601/2015) säädösten soveltamisen yhtenäistämiseksi.

Rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokkien määräytymisperusteisiin on sisällytetty uusi suunnittelutehtävä, kosteusvaurion korjaussuunnittelijan tehtävä. Tehtävässä korostuu kosteus- ja homevaurioiden korjauksessa edellytettävä erityisosaaminen ja rakentamisen terveellisyysseikkojen parempi huomioon ottaminen. Suunnittelutehtävä on määritelty Kosteus- ja hometalkoissa ja Eduskunnan käsittelyssä esiin nostettujen tarpeiden mukaisesti.

Suunnittelijoiden ja työnjohtajien kelpoisuusvaatimuksista eri vaativuusluokkiin kuuluvissa tehtävissä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa samansisältöisesti kuin aiemmin asetustasolla. Suunnittelualakohtaiset kelpoisuusvaatimukset annetaan ympäristöministeriön ohjeina, samoin kuin työnjohtajien osalta. Ohjeissa annetaan esimerkkejä yhtenäisen soveltamisen tueksi.

Korjausrakentamisen erityispiirteiden merkitys korostuu edellyttämällä suunnittelijoilta ja työnjohtajilta kokemusta ja perehtyneisyyttä erityisesti korjausrakentamisesta. Rakennusvalvontaviranomainen päättää hankekohtaisesti suunnittelijan ja työnjohtajan kelpoisuudesta tehtävään.

Terveydensuojelulain muutos (1237/2014), jossa terveydensuojeluviranomaisten apuna käytettävien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyyden arviointi siirrettiin kunnilta valtakunnalliseksi henkilösertifioinniksi, tuli voimaan

1.3.2015. Terveydensuojelulain säännöksiä täsmentävässä 15.5.2015 voimaan tulleessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (545/2015) annetaan sertifioinnin lisäksi tarkempia määräyksiä kyseisten asiantuntijoiden koulutuksen osaamistavoitteista ja edellytettävästä työkokemuksesta.

Osaamistavoitteet sisältävät opetuskokonaisuuksia rakennusfysiikasta, kuntotutkimusmenetelmistä, juridiikasta, rakennetekniikasta, rakennustuotannosta, ilmanvaihto- ja ilmastointitekniikasta, sisäympäristön epäpuhtauksista ja olosuhteista, tutkimusmenetelmistä ja terveysvaikutuksista. Kyseiset osaamistavoitteet vastaavat käytännössä nykyistä rakennusterveysasiantuntijakoulutusta. Osana rakennusterveyden koulutuksen kehittämistä jatkossa on pyrkimyksenä se, että opintokokonaisuuksia voisi suorittaa eri puolilla Suomea perusopinnoissa tai moduloituna täydennyskoulutuksena.

Terveydensuojelulain mukaiset pätevyysvaatimukset on valmisteltu yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa siten, että terveydensuojelulakiin valmistellut pätevyysvaatimukset ovat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten pätevyysvaatimusten kanssa yhteensopivat. Pätevyysvaatimukset on valmisteltu Kosteus- ja hometalkoissa tehdyn hankkeen suositusten mukaisesti.

Työsuojelulainsäädäntöön valmistellaan viittausta kyseisiin terveydensuojelulain mukaisiin ulkopuolisiin asiantuntijoihin, jolloin työsuojeluvalvonnan tukena voitaisiin käyttää asiantuntijoita terveydensuojelun kanssa yhdenmukaisesti. Tämän lainmuutoksen taustaselvitystyö ja siihen liittyvät kolmikantakeskustelut ovat käynnissä.

Terveydensuojelulain pätevyysvaatimukset koskevat varsinaisesti ulkopuolisia asiantuntijoita, eli konsultteja. Sosiaali- ja terveysministeriö on pitänyt kuitenkin tärkeänä, että myös kaikilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla olisi ainakin yksi terveydensuojeluviranomaisen palveluksessa oleva viranhaltija, jolla olisi sama pätevyys kuin ulkopuolisilta asiantuntijoilta edellytetään. Kyseinen pätevyys parantaisi viranomaisvalvonnan laatua. Tämän tavoitteen tueksi sosiaali- ja terveysministeriö on tukenut terveydensuojeluviranhaltijoiden kouluttautumista rakennusterveysasiatuntijoiksi 30 %:lla koulutuksen kustannuksista tarkastajaa kohden.

➔ Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö toteaa, että lainsäädännön uudistamisen osalta toimenpiteet kohdan 3 toteuttamiseksi on pääosin tehty. Rakennusten terveellisyys otetaan huomioon rakentamismääräyskokoelman muutostyön edetessä.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus löytää tosiasialliset keinot rakennusten terveellisyyttä koskevien säädösten ja määräysten noudattamiseksi. Rakentamista on pystyttävä valvomaan nykyistä paremmin ja valvonnan on oltava oikea-aikaista. Tärkeää on parantaa rakennushankkeen vaihekohtaista dokumentointia mietinnössä esitetyllä tavalla ja tarkastusasiakirjamenettelyä, jotta reaaliaikaisesti voidaan todentaa, kuka on rakennushankkeen eri vaiheissa tehnyt, mitä ja miten. Tämän lisäksi tulee rakennuksesta näkyä, esim. kyltissä, mikä taho on toiminut pääsuunnittelijana, pääurakoitsijana ja valvojana.

Rakennusvalvonnan kosteudenhallintaa koskevan toiminnan kehittämistä nykyisten tehtävien puitteissa selvitetään ympäristöministeriön ja Oulun kaupungin rakennusvalvonnan yhteisessä vuonna 2014 käynnistyneessä kehittämishankkeessa. Hanketta on selostettu kohdassa 1.

Maankäyttö- ja rakennuslain 1.9.2014 voimaan tulleella muutoksella (41/2014) vahvistettiin rakennushankkeen laadunvalvontaa ja tarkastusasiakirjan asemaa laadunvarmistuksessa. Tarkastusasiakirja tukee osaltaan myös hankkeen vaihekohtaista dokumentointia, kun vaiheiden toteutumista seurataan erillisellä asiakirjalla.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi rakennusluvassa tai aloituskokouksen perusteella edellyttää rakennushankkeeseen ryhtyvältä erillistä laadunvarmistusselvitystä toimenpiteistä rakentamisen laadun varmistamiseksi (121 a.1 §). Vastaavan työnjohtajan on huolehdittava, että rakennustyön aloittamisesta ilmoitetaan rakennusvalvontaviranomaiselle ja että rakennustyön tarkastusasiakirja pidetään rakennustyömaalla ajan tasalla (122.3 §). Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennustyömaalla pide-

tään rakennustyön tarkastusasiakirjaa. Rakennusluvassa tai aloituskokouksessa sovittujen rakennusvaiheiden vastuuhenkilöiden sekä työvaiheita tarkastaneiden on varmennettava tekemänsä tarkastukset rakennustyön tarkastusasiakirjaan. Tarkastusasiakirjaan on merkittävä myös perusteltu huomautus, jos rakennustyö poikkeaa rakentamista koskevista säännöksistä (150 f § 1-3 mom.). Rakennushankkeeseen ryhtyvän on loppukatselmuksen toimittamiseksi ilmoitettava rakennusvalvontaviranomaiselle, että rakennustyön tarkastusasiakirjaan on tehty 150 f §:ssä edellytetyt merkinnät ja tarkastusasiakirjan yhteenveto on toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle (153.2 § 4 kohta).

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen yhtenäistä soveltamista tukevassa 1.6.2015 julkaistussa ohjeessa (YM5/601/2015) rakennustyön suorituksesta ja valvonnasta annetaan käytännönläheistä opastusta tarkastusasiakirjan käytöstä.

Vuonna 2012 voimaan tullut harmaan talouden torjuntaan liittyvä tilaajavastuulain muutos edesauttaa myös konkreettista rakennushankkeen vastuutahojen selvittämistä. Kun tiedetään, kuka työmaalla on ollut milloinkin paikalla, on mahdollista saada tarkempaa tietoa töiden tekijästä ja toteuttamisajankohdasta.

Rakennushankkeen pääsuunnittelijan, pääurakoitsijan ja valvojan ilmoittavan kyltin käyttöä selvitetään ympäristöministeriössä. Käyttöönoton jälkeen rakennukseen liitettävän kyltin käyttöön liittyy selvitettäviä asioita muun muassa sen suhteen, vastaavatko tiedot rakennuksen käyttäjien, omistajien ja mahdollisten muiden tahojen tiedontarpeisiin, miten esimerkiksi projektinjohtourakkana toteutetussa kohteessa ratkaistaan pääsuunnittelija ja -urakoitsija sekä voivatko annettavat tiedot ja niiden perusteella syntyvä käsitys antaa väärän kuvan rakennuksen kunnosta ja siitä vastuullisista. Rakennus- ja kiinteistöalan näkemyksiä rakennukseen kiinnitettävästä kyltistä selvitetään syys-lokakuussa 2015 toteutettavalla kyselyllä.

- ➔ Edellä kuvatun perusteella ympäristöministeriö toteaa, että kannanoton kohdassa 4 edellytettyjen toimenpiteiden toteuttaminen on käynnissä. Säännösten noudattaminen on rakennushankkeen osapuolten velvollisuus. Valvonnan keinoin ei ole mahdollista tai ole edes tarkoituksenmukaista pyrkiä kunkin hankkeen yksityiskohtaiseen tarkasteluun. Tarkastusasiakirjan tehokas käyttöön ottaminen ja työmaakäytäntöjen parantaminen ovat pääosin rakennushankkeen osapuolista riippuvia asioita, joilla on merkittävä vaikutus laadun parantamisessa.

5. Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin rakennustyömaiden kosteudenhallinnan parantamiseksi. Vaativille kohteille tulee nimetä kosteuden ja puhtauden hallinnasta vastaava asiantuntija. Muissa kohteissa vastaavan työnjohtajan vastuuta työmaan kosteudenhallinnasta tulee lisätä. Hallituksen on luotava ohjeistus rakennushankekohtaiselle kosteudenhallintasuunnitelmalle, jonka liittämisestä osaksi rakennushankkeen tarjouspyyntöä muodostuisi luonteva ja vakiintunut käytäntö.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, muutos 41/2014) 122 §:n 2 momentin mukaan vastaavan työnjohtajan on vastattava rakennustyön kokonaisuudesta ja laadusta sekä huolehdittava, että rakennustyö tehdään myönnetyn luvan, rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä hyvän rakennustavan mukaisesti. Lain 134 a §:n 1 momentin mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä rakennusluvassa, aloituskokouksessa tai erityisestä syystä rakennustyön aikana laadittavaksi ja toimitettavaksi rakennushankkeen laadun tai laajuuden vuoksi tarpeellisia erityissuunnitelmia. Lainkohtaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 147/2013 vp) todetaan, että tässä tarkoitettuja erityissuunnitelmia voivat olla esimerkiksi työmaan sää- ja olosuhdesuojaussuunnitelma ja kosteudenhallintasuunnitelma.

Rakennustyömaan kosteudenhallintasuunnitelman sisällöstä on säädetty ympäristöministeriön asetuksessa (216/2015) rakentamista koskevista suunnitelmista ja selvityksistä. Asetuksen 15 §:n mukaan työmaan kosteudenhallintasuunnitelmaan on sisällyttävä tieto toimenpiteistä, joilla rakennusaineet ja -tuotteet sekä rakennusosat suojataan sään aiheuttamilta tai työmaan olosuhteista johtuvilta haittavaikutuksilta sekä toimenpiteistä,

joilla rakennusaineiden ja -tuotteiden sekä rakennusosien kosteudensuojaus toteutetaan ja rakenteiden kuivuminen varmistetaan. Säädöskokonaisuudesta on annettu myös ohje.

Rakennuksen kosteusteknistä turvallisuutta koskevan asetuksen valmistelun yhteydessä on käynnissä hanke, jossa tarkastellaan rakennustyönaikaista kosteudenhallintaa laajasti ja laaditaan verkossa julkaistavaa ohjeistusta sitä varten. Asiaa on käsitelty jo aiemmin kohdassa 1.

Mikäli rakennusluvassa, aloituskokouksessa tai erityisestä syystä rakennustyön aikana on määrätty laadittavaksi ja toimitettavaksi rakennushankkeen laadun tai laajuuden vuoksi tarpeellinen erityissuunnitelma, on vastaavan työnjohtajan velvollisuus huolehtia, että sen mukaisesti toimitaan. Vastaavalla työnjohtajalla on nykyisten säännösten puitteissa mahdollisuus rakennustyön laadun varmistamiseksi nimetä kosteuden ja puhtauden hallinnasta vastaava asiantuntija.

Laissa säädetään asiasta yleisellä tasolla. Rakentamisen kosteudenhallintaa on mahdollista käsitellä myös alan yleisissä sopimusehdoissa. Rakennusteollisuus ja RAKLI ovat selvittäneet mahdollisuutta lisätä rakennustyömaan kosteudenhallintaa edistävä sopimuslauseke rakennusalan urakkasopimuksiin.

➔ Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö toteaa, että kannanoton kohdassa 5 edellytetyt toimenpiteet on pääosin toteutettu. Rakennustyönaikainen kosteudenhallinta otetaan lisäksi erikseen huomioon käynnissä olevassa rakennuksen kosteusteknistä turvallisuutta koskevan asetuksen valmistelutyössä.

6. Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin rakennushankkeiden vahingonkorvaus- ja rikosoikeudellisen vastuun sekä takuuaikojen riittävyyden selvittämiseksi. Uudistuksissa on löydettävä keinot, joissa vastuita nykyistä selvemmin sälytetään niille toimijoille, jotka tosiasiassa ovat vahingon aiheuttaneet.

Oikeusministeriössä selvitetään rakennushankkeiden vahingonkorvaus- ja rikosoikeudellisen vastuun sekä takuuaikojen riittävyys arvioimalla vuosien 2014–2015 aikana virkatyönä näitä kysymyksiä koskevaa lainsäädäntöä, kuten maakaaren (540/1995), asuntokauppalain (843/1994) ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä sekä rikosoikeudellista sääntelyä tarpeellisessa laajuudessa.

➔ Edellä esitetyn perusteella oikeusministeriö toteaa, että toimenpiteet kannanoton kohdan 6 toteuttamiseksi ovat käynnissä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta toimintatavat ja menetelmät kosteus- ja homevaurioiden selvittämiseksi ovat nykyistä luotettavampia. On käynyt ilmi, että kosteus- ja homevauriokorjaukset ovat usein epäonnistuneet. Vireillä olevan terveydensuojelulain sekä asumisterveysohjeen uudistamisen yhteydessä tulee parantaa terveyshaittojen syiden etsimisessä käytettävien menetelmien laatua ja selkeyttää ohjearvojen käyttöä. Lisäksi kansalaisille on kerrottava, mitä kosteus- ja homeongelmasta ei tutkimustiedonkaan perusteella tiedetä.

Terveydensuojelulain muutos (1237/2014) asumisterveyttä koskevien pykälien osalta tuli voimaan 3.1.2015. Samalla asumisterveysohje uudistettiin sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi, jossa on tarkempia säännöksiä asuntojen ja muiden oleskelutilojen fysikaalisista, kemiallisista ja biologisista olosuhteista sekä terveydensuojeluviranomaisten ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista. Ns. asumisterveysasetus tuli voimaan 15.5.2015. Valvira valmistelee asetukselle soveltamisohjeen, jossa tarkemmin ohjeistetaan asetuksessa säädetyistä asioista, mukaan lukien siitä, mitä tällä hetkellä eri ympäristötekijöistä ja niiden mahdollisista terveysvaikutuksista tiedetään ja mitä ei tiedetä. Soveltamisohje valmistuu syksyn 2015 aikana.

Lainmuutoksella parannettiin terveydensuojeluviranomaisten mahdollisuuksia edellyttää kiinteistön omistajaa tekemään tai teettämään riskialttiille rakenteille kuntotutkimuksia mahdollisten terveyshaittaa aiheuttavien piile-

vien vaurioiden selvittämiseksi. Sen lisäksi lainmuutoksessa ja siihen liittyvässä viestinnässä on korostettu terveyshaittojen selvittämisessä rakennuksen kokonaisvaltaista tutkimista ja pyritty selkeyttämään rakennusten terveyshaittoihin liittyviä vastuukysymyksiä. Laissa säädetään myös ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista, jotka myös parantavat ja nopeuttavat terveyshaittojen laadukasta selvittämistä ja poistamista.

Asumisterveysasetus sisältää vain sellaisia menetelmiä terveyshaittojen selvittämiseksi, joiden luotettavuus on varmistettu, niin kuin aiemmassa ohjeistuksessa oli. Uusien menetelmien kehittäminen on toivottavaa ja se tullaan mahdollistamaan, mutta menetelmien kehittämisen osalta edellytetään, että menetelmän luotettavuus ja toistettavuus terveyshaittojen selvittämiseksi on osoitettava asiantuntevan ja riippumattoman sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän toimijan toimesta.

Työterveyslaitos valmistelee työpaikoille suunnattua sisäilman valvontaohjetta. Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Terveyden ja hyvinvoinnin laitosta yhdessä Työterveyslaitoksen kanssa selvittämään mahdollisuudet yhdenmukaistaa toimenpiderajojen käyttöä asuntojen, muiden oleskelutilojen ja työpaikkojen terveydellisten olosuhteiden valvonnassa. Yhtenäiset menettelytavat on tarkoitus sisällyttää edellä mainittuihin, nyt valmisteltavana olevaan asumisterveysasetukseen ja työsuojelua koskevaan valvontaohjeistukseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kehittänyt koululaisille suunnattua oirekyselyä ja sille vertailuaineistoa ja tulkintaohjeita. Hanke on yhä käynnissä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos validoi Mycometer-menetelmää homevaurioiden toteamiseen pinta- ja rakennusmateriaalinnäytteistä. Mikäli menetelmä osoittautuu riittävän luotettavaksi, nopeuttaa se mikrobihaitan tunnistamista tutkimuskohteessa. THL validoi myös kvantitatiivista PCR-menetelmää (qPCR) mikrobivaurion toteamisessa niin materiaalinäytteestä kuin ilmanäytteestä. Kosteus- ja homevaurioiden merkityksestä ihmisten terveyteen THL:lla on käynnissä useita hankkeita (mm. HOTES, SISU, SISU-home, HITEA, LUKAS/LUKAS2). Lisäksi Työterveyslaitos selvittää laskeutuneesta huonepölystä tehtävien mikrobianalyysien luotettavuutta sisäympäristön mikrobihaitan toteamiseen erityisesti toimistoympäristöissä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kerää yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa olemassa olevan tutkimustiedon biosidi- ja otsonointikäsittelyistä kosteus- ja homevaurioiden yhteydessä, niiden haitoista ja hyödyistä sekä laatii tiedon perusteella ohjeen biosidien ja otsonoinnin käytöstä kyseisten vaurioiden ja niiden korjaamisen yhteydessä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on käynnistämässä tutkimushanketta, jossa selvitetään ilmanpuhdistajien vaikutusta sisäilmaongelmallisessa rakennuksessa olevien henkilöiden terveydentilaan. Ilmanpuhdistajia ja muita ensiaputoimenpiteitä joudutaan käyttämään sisäilmaongelman havaitsemisen ja korjaamisen tai väistötiloihin siirtymisen välillä, jotta terveysriskiä voidaan pienentää ennen varsinaisia toimenpiteitä. Ilmanpuhdistajien osalta on tärkeää tietää, mikä merkitys niillä on terveysriskin hallinnassa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on käynnistynyt syyskuussa 2015 hanke ”Avaimet terveelliseen ja turvalliseen rakennukseen (Avater), jonka tavoitteena on tuottaa ja koota tietoa olemassa oleviin tietoaukkoihin monimuotoisella alueella koskien mm. rakennusten korjaamisen toimintamalleja, rakennusten terveyshaittoja aiheuttavia tekijöitä, terveyshaittojen torjuntatoimenpiteitä, rakennusten terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvien toimijoiden johtamista ja rakennusalalla työskentelevien koulutustarpeita. Hanke toteutetaan yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston ja Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa. Hanke rahoitetaan valtioneuvoston kanslian valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan selvitys- ja tutkimustoimintaan myönnetystä määrärahasta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on lisäksi käynnistynyt hallitusohjelman hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankekokonaisuuteen liittyvän hankkeen valmistelu. Tässä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä eriarvoisuuden vähentämiseen painottuvassa kärkihankkeessa yhtenä tavoitteena on laatia rakennusterveyteen painottuva ohjelma. Valtioneuvosto tekee päätöksen rakennusterveysohjelmasta tammikuussa 2016. Rakennusterveysohjelma ajoittuu vuosille 2016-2018 ja ohjelmalla pyritään osaltaan täyttämään kannanoton kohdan 7 tavoitteita.

➔ Edellä kuvatun perusteella sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kannanoton kohdassa 7 mainitut lainsäädännölliset toimenpiteet on toteutettu. Tämän lisäksi on käynnissä useita Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Työterveyslaitoksen hankkeita, joilla toteutetaan kohdan 7 tavoitteita. Lisäksi vuonna 2016 käynnistyvä Rakennusterveysohjelma täydentää tavoitteiden toteutumista.

8. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin mm. antamalla ohjeita ja tiedottamalla hyvistä käytänteistä, jotta ihmisten altistumisaika kosteus- ja homevaurioituneissa rakennuksissa saadaan mahdollisimman lyhyeksi.

Kohdassa esitettyjä asioita voidaan tehostaa yleisen tiedottamisen lisäksi muun muassa viranomaisten antaman ohjauksen, neuvonnan ja viranomaisvalvonnan sekä viranomaisyhteistyön avulla. Sosiaali- ja terveysministeriö on painottanut kansalaisten ohjauksen ja neuvonnan tärkeyttä viranomaisvalvonnassa ja myös viranomaisten välisen yhteistyön sujuvuuden merkitystä, jotta kansalaiset saavat oikeaa tietoa kosteus- ja homevaurioihin liittyen ja asian selvittämisprosessit etenisivät sujuvasti.

Sisäilmaongelmista aiheutuvat terveyshaitat tulisi tunnistaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta vakavammilta seurauksilta voidaan välttyä. Ihmisten altistumisaikaa kosteus- ja homevaurioituneissa rakennuksissa voidaan lyhentää tehostamalla terveyshaittojen tunnistamista ja selvittämistä. Suuri osa terveyshaittaa aiheuttavista kosteus- ja homevaurioista esiintyy piilevinä rakenteiden sisällä ja näiden vaurioiden tehokas selvittäminen on siksi tärkeää. Osana Kosteus- ja hometalkoita on terveydensuojeluviranomaisille laadittu ohje piilevien kosteus- ja homevaurioiden selvittämiseen viranomaisten tekemien asunnontarkastusten yhteydessä. Tämän ohjeistuksen periaatteet on tarkoitus sisällyttää myös Valviran laatimiin viranomaisohjeistuksiin.

Kun ihmiselle tulee vastaan sisäilmaongelma, tilanteen hallitsemiseksi tarvitaan sujuvasti etenevän prosessin lisäksi myös asiaan liittyvää oikeaa tietoa ja oikein esitettynä. Kansalaiset hakevat nykyisin tietoa paljon internetistä, joka sisältää hyvin monen tasoista tietoa, osin väärää ja jopa pelottelevaa. Se voi aiheuttaa hyvinkin pahoja lieveilmiöitä. Kosteus- ja hometalkoiden www-sivujen lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön www-sivuille on lisätty kosteus- ja homevaurioihin liittyvää tietoa, joissa ohjataan kansalaisia luotettavan tiedon pariin ja välitetään oikeaa tietoa. Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kehittänyt omia www-sivujaan tästä näkökulmasta. Tämän lisäksi Lääkäriseura Duodecim on julkaissut kaikille avoimen opetusmateriaalin kosteus- ja homevaurioiden merkityksestä ihmisten terveyteen.

Sosiaali- ja terveysministeriö painottaa omassa viestinnässään asiantuntijoiden roolia ja pätevyyden merkitystä kosteus- ja homevaurioiden selvittämisessä sekä oikean ja tutkitun tiedon välittämistä ihmisille. Pätevien asiantuntijoiden avulla terveyshaitat saadaan selvitettyä tehokkaasti ja altistusaika jää mahdollisimman lyhyeksi, kun rakennukset tutkitaan kerralla kunnolla ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. Lisäksi oikean ja yhdenmukaisen tiedon välittäminen ihmisille vähentää asiaan liittyvää yli- ja alireagointia sekä ristiriitatilanteita.

Nyt kun terveydensuojelulain muutos on tullut voimaan ja terveydensuojeluviranomaisten käyttämille ulkopuolisille asiantuntijoille on määritelty pätevyysvaatimukset, voidaan viestinnässä ja kansalaisten ohjauksessa korostaa pätevien asiantuntijoiden käyttöä nykyistä enemmän. Tämä myös osaltaan rauhoittaa sekavaa viestintää, kun kansalaiset saavat pätevien asiantuntijoiden ohjeita oman asiansa hoitamisessa. Sen lisäksi, että pätevä asiantuntija tunnistaa terveyshaitat tehokkaasti, osaa asiantuntija myös perustellusti viestiä myös silloin, jos rakennuksessa ei esiinny terveyshaittaa epäilyistä huolimatta.

➔ Edellä kuvatun perusteella sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että toimenpiteet kannanoton kohdan 8 toteuttamiseksi ovat käynnissä.

9. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion tukiehtojen muuttamiseksi siten, että ne ohjaavat ja kannustavat kuntia rakennusten suunnitelmalliseen ja ennakoivaan kunnossapitoon sekä rakennusten elinkaaren oikea-aikaisiin korjauksiin. Lisäksi hallituksen tulee selvittää tukiasioiden keskittäminen yhdelle viranomaistaholle.

Eduskunta edellyttää, että hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jotta jatkossa valtion tuella toteutettujen korjaushankkeiden epäonnistuessa ehtojen rikkomisen vuoksi valtionavustus on perittävä takaisin.

Edelleen hallituksen on tiedotettava kunnille eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksestä (dnro 2822/4/10) ilmenevä selkeä periaate, että kunnan taloudelliset syyt eivät poista julkisen vallan velvoitetta huolehtia työvoiman suojelusta, väestön terveyden edistämisestä eikä vastuusta huolehtia oppilaiden opiskeluympäristön turvallisuudesta.

Kohdassa edellytetyt toimenpiteet on toteutettu ja niistä on raportoitu vuodelta 2014 annetun hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä.

Tämän lisäksi on käynnissä Tampereen teknillisen yliopiston tutkimushanke valtion tukemien oppilaitosten, päiväkotien ja sosiaali- ja terveysalan toimintayksiköiden rakennusten kosteus- ja homekorjaushankkeiden onnistumisesta. Hanke valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä. Hankkeessa selvitetään avustusehtojen, selvitys- ja laatuvaatimusten sekä avustushakemuksiin liitettyjen asiantuntija-arvioiden merkitystä korjausten onnistumiseen ja rahoituksen tehokkaaseen kohdentamiseen. Loppuraportista saadaan tietoja avustusehtojen vaikuttavuudesta ja tarvittaessa tietoja voidaan hyödyntää avustusehtojen jatkokehityksessä.

Vaikka avustusmäärärahoja ei tällä hetkellä ole haettavissa, niin kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät voivat omassa hanketoiminnassaan käyttää loppuraportissa esitettyjä, hyväksi havaittuja toimintatapoja.

➔ Edellä kuvatun mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö toteavat, että kannanoton kohdan 9 toimenpiteet on pääosin toteutettu.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten kunnostamiseksi ja terveyshaittojen vähentämiseksi pitkän tähtäimen suunnitelman, jonka toteuttamista tuetaan nykyistä suuremmalla valtion tuella.

Kohdassa edellytetyt toimenpiteet on toteutettu ja siitä on raportoitu vuodelta 2014 annetun hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä. Pitkän tähtäimen suunnitelma on laadittu elokuussa 2014 ja se on toimitettu eduskuntaan 1.9.2014.

➔ Edellä kuvatun mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö toteavat, että kannanoton kohdan 10 toimenpiteet on toteutettu.

11. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin huonosta sisäilmasta oireilevien ja sairastuneiden ihmisten tutkimusten, hoidon sekä viranomaisten antaman tuen parantamiseksi mietinnössä ehdotetulla tavalla. Tärkeää on huolehtia, että kaikki terveyshaitoista kärsivät pääsevät asianmukaisiin tutkimuksiin ja saavat apua riippumatta siitä, ovatko he työelämässä tai missä päin Suomea asuvat. Myös silloin, kun oireiden ja sairauksien lääketieteellisistä syistä ei ole varmuutta, tulee käytettävissä olevin keinoin varmistaa, että potilas saa hoitoa mahdollisimman hyvin.

Sosiaali- ja terveysministeriössä toimii ympäristöherkkyysverkosto, jossa pohditaan ympäristöherkkyyttä ja muun muassa kosteus- ja homevaurioiden liittymistä ympäristöherkkyyteen. Ympäristöherkkyysverkosto esitti ympäristöherkkyydelle omaa ICD-koodia R68.81 ”Muualla luokittamaton, jatkuva tai toistuva herkkyys saada oireita tai

sairaudenmerkkejä ympäristön tavanomaisista tekijöistä". Kyseinen ICD-koodi lisättiin tautiluokitukseen ja se tuli voimaan 1.1.2015. Sen avulla saadaan tilastotietoa siitä, kuinka paljon ympäristöherkkiä Suomessa on ja minkälaisia terveydenhuollon palveluja he käyttävät. Tämän lisäksi ympäristöherkkyysverkoston tarkoituksena on pohtia mm. ympäristöherkkyyteen liittyviä sosiaaliturva-asioita ja hoitokäytäntöjä. Työterveyslaitos on myös käynnistänyt tutkimushankkeen, jossa kehitetään kosteus- ja homevaurioista poikkeavan herkästi oireilevien tutkimus ja hoitokäytäntöjä.

Lääkäriseura Duodecim on käynnistänyt Käypä hoito-suosituksen laatimisen kosteus- ja homevaurioista oireilevalle potilaalle. Suosituksen avulla voidaan parantaa ja yhdenmukaistaa lääkärien toimintaa sisäilma-asioista oireilevien potilaiden osalta.

Osana työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön uudistamistyötä sosiaali- ja terveysministeriö selvitti mahdollisuuksia, joilla työntekijän työpaikan vaihtoa voitaisiin tukea tilanteessa, jossa työntekijän työnteko estyy työpaikan kosteusvauriomikrobien työntekijälle aiheuttaman muun sairauden kuin ammattitaudin vuoksi. Asia ei kuitenkin edennyt kolmikantaneuvotteluissa.

➔ Edellä kuvatun perusteella sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kannanoton kohdan 11 toimenpiteet ovat käynnissä.

12. Eduskunta edellyttää, että Kosteus- ja hometalkoita jatketaan vuoden 2014 jälkeen ja että kehittämishankkeen toimintaedellytyksiä parannetaan turvaamalla hankkeelle riittävät voimavarat sekä mahdollisuudet pitkäjänteiseen kehittämistyöhön.

Eduskunnan kannanoton mukaisesti Kosteus- ja hometalkoot -ohjelmaa on jatkettu edelleen vuodelle 2015. Kosteus- ja hometalkoiden toimintavuoden 2015 aikana tavoitteena on varmistaa talkoissa tuotetun ohjeistuksen, tulosten ja luotujen toimintamallien vakiinnuttaminen pysyviksi käytännöiksi kentällä. Samalla tavoitteena on varmistaa ja turvata talkoiden aikana tuotetun materiaalin käyttö ja hyödyntäminen myös tulevaisuudessa. Vuonna 2015 on käynnissä vielä joitakin hankkeita, joista osa valmistuu vuoden 2016 aikana. Kosteus- ja hometalkoista annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä esitetyt hankkeet ja muut toimenpiteet on pääosin toteutettu. Kosteus- ja hometalkoot ohjelmana loppuu vuoden 2015 lopussa, mutta talkootyö jatkuu aktiivisen talkooverkoston ja sidosryhmien toimesta.

Kosteus- ja hometalkoista annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti ohjelman aikana on onnistuttu lisäämään kosteus- ja homevaurioihin liittyvää osaamista ja tutkimustietoa, täydentämään kosteus- ja homevaurioiden ehkäisemiseen, tutkimiseen ja korjaamiseen liittyvää ohjeistusta sekä parantamaan suomalaista kiinteistöosaamista korostamalla suunnitelmallisen kiinteistönpidon merkitystä.

➔ Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö toteaa, että kannanoton kohdan 12 toimenpiteet on toteutettu.

13. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rakennusalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytysten parantamiseksi, jotta rakennusten suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja kansantaloudelle otetaan päätöksenteossa nykyistä paremmin huomioon.

Ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat pyrkineet aktiivisesti vaikuttamaan rakennusalan ja rakennusterveyden tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusmahdollisuuksien parantamiseen muun muassa esittämällä aihealueiden huomioimista strategisen tutkimuksen neuvoston teemavalinnoissa. Vuonna 2015 on käynnistynyt kaksi valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaa selvitys- ja tutkimushanketta, joiden tuloksia voidaan hyödyntää kannanoton kohdan 13 toteutuksessa. Kyseisiä hankkeita on selostettu lyhyesti kohdassa 1 (VIRVA-hanke) ja kohdassa 7 (Avater-hanke). Avater-hankkeen osatavoitteena on edistää kus-

tannustehokasta, terveellistä ja turvallista rakentamista. VIRVA-hanke puolestaan kehittää ympäristön- ja terveydensuojeluun sekä laadukkaaseen rakentamiseen liittyviä palveluita.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusedellytykset rakentuvat opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksessa toimivien korkeakoulujen ja eri ministeriöiden ohjauksessa toimivien tutkimuslaitosten tutkimustoimintaan sekä Suomen Akatemian ja Tekesin kilpailtuun tutkimusrahoitukseen.

Rahoituksella ja rakenteellisilla uudistuksilla on parannettu yliopistojen ja ammattikorkea-koulujen mahdollisuuksia profiloitua tutkimuksessa ja opetuksessa omille vahvuusalueilleen. Tutkimusinfrastruktuurien kehittäminen kansallisesti ja osallistuminen Euroopan tason tutkimusinfrastruktuureihin on osaltaan uudistanut tutkimuksen ja kehittämistoiminnan edellytyksiä.

Tutkimuslaitosuudistuksella pyritään vahvistamaan monitieteistä, korkeatasoista ja yhteiskunnan kannalta merkityksellistä tutkimusta. Tavoitteena on myös lisätä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välistä yhteistyötä sekä muodostaa tutkimuslaitoksista aihepiireittäin nykyistä suurempia ja vahvempia kokonaisuuksia.

Tutkimuslaitosuudistukseen kuuluu myös strategisen tutkimuksen neuvoston perustaminen. Neuvosto rahoittaa yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa tutkimusta, joka palvelee myös elinkeinoelämän uudistumista. Neuvosto tekee valtioneuvostolle esityksen tutkimuksen teema-alueista ja painopisteistä. Valtioneuvosto päättää teemoista, jonka pohjalta ohjelmia rakennetaan. Strategisen tutkimuksen rahoitusmuodolla rahoitetaan pitkäjänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta.

Myös valtioneuvoston omaa päätöksentekoa tukevaa tutkimus-, ennakointi- ja arviointitoimintaa on vahvistettu.

Rakennetun ympäristön ja terveysnäkökulmien yhdistämisen uudentyyppistä toimintatapaa ja myös liiketoimintamalleja on työstetty RYM-SHOKissa. Hallitusohjelmassa päätetty SHOK-yhtiöiden Tekes-rahoituksen alasajo on vaikuttanut RYM-SHOKin ohjelmien toteutukseen. Vaikka toiminta on mahdollista rahoitusrakenteen muutoksilla ja yksityisen rahoituksen turvin, tarvitaan myös julkisia panostuksia, mikäli toiminta halutaan turvata.

➔ Edellä kuvatun perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että toimenpiteet kannanoton kohdan 13 toteuttamiseksi ovat käynnissä.

14. Eduskunta edellyttää hallituksen raportoivan kannanoton kohdissa 1—13 edellytettyjen toimenpiteiden toteuttamisesta ensimmäisen kerran vuodelta 2013 annettavassa hallituksen vuosikertomuksessa. Tässä yhteydessä tulee selvittää, miten uudis- ja korjausrakentamisen sekä rakennusten ylläpidon laatua voidaan parantaa merkittävästi ja mikä taho ottaa tarkastusvaliokunnan mietinnössä esille otettujen puutteiden korjaamisesta kokonaisvastuun.

Kannanoton kohtien toteutuksesta on raportoitu viimeksi vuodelta 2014 annetussa hallituksen vuosikertomuksessa. Ympäristöministeriö koordinoi kannanoton kohtien 1-13 toimenpiteiden toteutusta.

➔ Edellä kuvatun perusteella koordinaatiovastuussa oleva ympäristöministeriö toteaa, että toimenpiteiden loppuunsaattaminen kannanoton kohdissa 1-13 esitetyllä tavalla on hyvin pitkällä. Uudis- ja korjausrakentamisen laadun parantamista ja rakennusten suunnitelmallista kiinteistönpitoa viedään eteenpäin laajalla rintamalla yhteistyössä ministeriöiden ja alan toimijoiden kesken.